

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)
“ ____ ” _____ 201 ____ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 07072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Державні та муніципальні фінанси»
(назва магістерської програми)
на тему: «Фінансові важелі детінізації економіки України»
(назва теми)

Виконавець:

Студент ЦЗФН

Дарбінян О.В.

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ /підпис/

Науковий керівник:

К.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Коцюрубенко Г.М.

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ /підпис/

АНОТАЦІЯ

Дарбінян О.В. , « Фінансові важелі детінізації економіки України », (прізвище та ініціали студента) (назва кваліфікаційної роботи)
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 07072 «Фінанси, банківська справа та страхування», за магістерською програмою «Державні та муніципальні фінанси», Одеський національний економічний університет м. Одеса, 2019 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – фінансова політика держави в умовах тінізації економіки.

У роботі розглядаються теоретичні засади детінізації, описано сутність та структуру тіньової економіки та теоретичну сутність фінансових важелів та їх роль в детінізації економіки.

Проаналізовано методи оцінки тіньової економіки та надано оцінку обсягу тіньової економіки України.

Запропоновано рекомендації щодо підвищення ефективності дії фінансових важелів у боротьбі з ухиленням від сплати податків.

Ключові слова: тінізація, детінізація, економіка України, бюджет, податки, обсяги фінансові важелі, тіньова економіка.

ANNOTATION

Darbinyan O.V. , « Financial leverage of the shadow economy of Ukraine », (students surname and initials) (work title)
thesis for Master degree in specialty «07072 Finance, Banking and Insurance »
under the program
«Public and municipal finances»
Odessa National Economic University
Odessa, 2019

Thesis consists of three chapters. Object of study financial policy of the state in the conditions of shadow economy

. Diploma thesis deals with theoretical principles of detinization, describes the nature and structure of the shadow economy and the theoretical nature of financial levers and their role in the shadowing of the economy.

The methods of shadow economy estimation are analyzed and the volume of shadow economy is given to Ukraine.

Recommendations are made to improve the effectiveness of financial levers in combating tax evasion.

Keywords: __ shadowing, shadowing, economy of Ukraine, budget, taxes, financial levers, shadow economy._

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1.ТЕОРІТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ.....	7
1.1 Сутність та структура тіньової економіки	7
1.2. Теоретична сутність фінансових важелів та їх роль в детінізації економіки	15
1.3. Ретроспективний аспект формування засад детінізації економіки	20
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА РЕАЛІЗАЦІЇ ДІЇ ФІНАНСОВИХ ВАЖЕЛІВ ДЕТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	27
2.1 Методи оцінки тіньової економіки.....	27
2.2. Оцінка обсягу тіньової економіки в Україні	39
2.3. Аналіз впливу дії фінансових важелів на використання інструментів ухиленням від сплати податків.....	50
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЇ ФІНАНСОВИХ ВАЖЕЛІВ ДЕТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	67
3.1. Зарубіжних досвід використання фінансових важелів детінізації економіки	67
3.2. Шляхи протидії тінізації економіки України.....	76
3.3. Рекомендації щодо підвищення ефективності дії фінансових важелів у боротьбі з ухиленням від сплати податків	85
ВИСНОВКИ.....	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.	96
ДОДАТКИ	102

ВСТУП

Актуальність теми. Одним зі складових елементів суспільного розвитку держави є стабільність економічної системи, а тіньова економіка навпаки, дестабілізує та знижує авторитет органів влади, і це створює перешкоди на шляху євроінтеграційних процесів.

Вагомим важелем забезпечення економічної стабільності країни є ефективна фінансова політика. Тіньова економіка – в усіх країнах світу поширене явище, зокрема і в Україні. Недостатній ступінь розробки теоретико-методологічних підходів до дослідження проблеми детінізації економіки, з одного боку, і його результатів для забезпечення соціально-економічного зростання країни завдяки детінізації економіки – з другого, свідчать про об'єктивну необхідність подальшого дослідження цієї проблеми.

Проблеми, пов'язані зі зменшенням рівня тінізації економіки завжди є предметом дослідження вітчизняних і зарубіжних науковців. Так, серед зарубіжних науковців Лауреат Нобелівської премії з економіки 2014 р. Ж. Тіроль з'ясував аспекти тінізації фінансових потоків при утворенні монополій; Лауреат премій Адама Сміта і Мілтона Фрідмана Е. де Сото в результаті аналізу виявив три види тіньової економіки; досліджеорнння щодо окремих проблем фінансової політики у напрямі детінізації фінансових потоків виконували також: С. Бейкер, Б. Вейсрод, М. Герке, Ф. Каган, О. Каліберд, О. Кауфман, Д. Кловланд, О. Танзі, Е. Фейг, І. Фішер, В. Шефер, Ф. Шнайдер.

Вагомий внесок у розвиток засад фінансової політики в напрямі детінізації економіки здійснили вітчизняні науковці: З. Варналій, В. Геєць, Є. Іонін, Ю. Кіржецький, М. Крупка, Ю. Наконечна, О. Осипов, С. Панчишин, Ю. Пасічник, В. Плиса, І. Пригожин, І. Туркевич, О. Турчинов, К. Улибін, В. Франчук та інші.

Однак окремі проблеми, пов'язані з теоретичними та практичними аспектами запобігання тінізації фінансових потоків залишаються невирішеними, що зумовлює доцільність формування ефективної фінансової

політику щодо запобігання тінізації фінансових потоків та обумовлює актуальність теми кваліфікаційної роботи..

Мета і завдання дослідження. Мета роботи полягає в дослідженні теоретичних підходів та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення реалізації дії фінансових важелів щодо протидії тінізації фінансових потоків.

Задачі дослідження. Для досягнення мети поставлено такі завдання:

- дослідити теоретичні засади тіньової економіки;
- розкрити теоретичну сутність фінансових важелів та визначити їх роль в детінізації економіки;
- визначити ретроспективні аспекти формування засад детінізації економіки;
- дослідити методи оцінки тіньової економіки; оцінити обсяги тіньової економіки в Україні;
- проаналізувати вплив дії фінансових важелів на ви користування інструментів ухилення від сплати податків;
- дослідити зарубіжний досвід використання фінансових важелів детінізації;
- визначити шляхи протидії тінізації економіки України ;
- запропонувати рекомендації щодо підвищення ефективності дії фінансових важелів у боротьбі з ухиленням від сплати податків. списком

Об'єктом дослідження є дія фінансових важелів держави в умовах детінізації економіки.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних засад дії фінансових важелів у забезпеченні детінізації економіки України.

Методи дослідження. У даній роботі були використані наступні методи,: системний (при дослідженні класифікацій оцінки рівня тіньової економіки в Україні); статистичний та порівняння (при дослідженні можливості імплементації зарубіжного досвіду детінізації фінансових потоків в Україні); історичний (при формуванні етапів розвитку тіньової економіки);

експертних оцінок (при дослідженні ефективності чинної Методики розрахунку рівня тіньової економіки в Україні); а також аналітичний, графічний метод, дедуктивний та індуктивний методи.

Інформаційною базою дослідження були праці вітчизняних і зарубіжних науковців, нормативно-правова база України та західних держав щодо детінізації фінансових потоків, офіційна звітність Державної служби статистики України, періодичні видання, публікації у фахових виданнях та загальнодоступні інформаційні ресурси Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Державної фіскальної служби України, підручники, навчальні посібники, публікації в періодичних виданнях, різнопланові статистичні матеріали, Інтернет ресурси.

Публікації та апробація результатів дослідження. Результати дослідження, що були проведенні в магістерській роботі, викладені в науковій статті «Тіньова економіка в Україні: оцінка рівня та шляхи детінізації », яка опублікована у студентському збірнику кафедри фінансів

ВИСНОВКИ

У роботі викладено теоретичні узагальнення щодо формування та сформульовано науково обґрунтовані пропозиції до протидії тінізації економіки України.

1. Проведений аналіз зарубіжних і вітчизняних літературних джерел стосовно поняття терміну "тіньова економіка" свідчить про те, що єдиної усталеної думки стосовно його визначення не існує, і між ними існують певні відмінності щодо визначення тіньової економіки.

Тіньова економіка - це складне соціально-економічне явище, що представлено сукупністю неконтрольованих і нерегульованих як протиправних, так і законних, але аморальних, економічних відносин між суб'єктами економічної діяльності щодо отримання надприбутку за рахунок приховування доходів і ухилення від сплати податків

Найбільш повно поняття "тіньова економіка" розкриває її структурність - наявність стійких зв'язків та відносин всередині тіньової економіки, що забезпечують її цілісність, притаманність усім економічним системам та невизначеність її обсягів і масштабів внаслідок переплетіння цього феномену з офіційною економікою.

2. Теоретична сутність фінансових важелів та їх роль в детінізації економіки.

У фінансовому механізмі важливу роль відіграють фінансові норми, нормативи, ліміти, резерви, стимули - їх ще називають фінансовими важелями. За допомогою яких держава може суттєво впливати на економічну діяльність у суспільстві з метою досягнення мінімізації витрат і максимізації соціально-економічного ефекту.

Фінансові важелі розглядаються як конкретні способи впливу держави на процес розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту та національного доходу. Їх умовно поділяють на чотири групи.

Фінансові важелі є одним із основних інструментів впливу держави на суб'єктів господарювання та населення. Вони є, так звані, «сірим кардиналом» усього фінансового механізму держави.

Фінансові важелі детінізації економічних відносин є стрижневим, системоутворюючим елементом комплексної системи детінізації, що спрямовані не лише на усунення наявних факторів, що зумовлюють відтворення джерел тіньових відносин, а й у об'єктивному зменшенні маси непродуктивного капіталообігу й документообігу й удосконаленні на цій основі функцій та оптимізації структури органів, покликаних виконувати ці функції.

3. Багато дослідників сходяться у міркуваннях, щодо початку зародження механізму державного регулювання у сфері детінізації економіки в СРСР. На їх думку воно відбулося наприкінці 50-х – початку 60-х рр. ХХ ст.

В країні існував дуже високий незадоволений попит, яких не покривав рівень відроблених товарів, що стосувалося особливо товарів народного споживання.

Саме в цей час почалось зародження тіньових процесів коли деякі керівники шукали шляхи для швидкого збагачення і владні структури намагалися боротися з тіньовою економікою. Спеціалісти які оцінювали обсяг тіньової економіки другої половині 1980-х рр. становив 70 – 90 млрд крб на рік. Чисельність зайнятих у цьому секторі наблизилася до 30 млн осіб.

У перші роки після проголошення Україною незалежності різке зростання тіньової діяльності, на думку багатьох дослідників це було також обумовлене тим, що ринкові перетворення проводилися без ґрунтовної наукової підготовки, без попередньої перевірки методів, засобів, напрямів реформ.

За оцінками деяких аналітиків частка тіньової економіки в Україні наприкінці 1990-х рр. підвищилася до рівня 70 %. За підрахунками чисельність зайнятих у «тіньовій» сфері (включно з вторинною зайнятістю) у 1992 – 1995 рр. збільшилася з 4,3 млн до 10 млн осіб, або 37,9 % фактично зайнятих в економіці. Починаючи з 1997 – 1998 рр. процес детінізації економічних відносин почав поступово розвиватися.

4. Оцінка тіньової економічної діяльності може виконуватись різними методами в залежності від розв'язуваних завдань у процесі дослідження цього явища (фундаментальний теоретичний аналіз, статистична оцінка, оптимізація соціально-економічної політики, вдосконалення правоохоронної діяльності, забезпечення економічної безпеки). Для вимірювання масштабів використовуються різні методи, які можна умовно об'єднати у дві групи: мікрометоди (прямі) та макрометоди (непрямі).

Кожна група методів має свої переваги та недоліки. Отже якщо макрометоди дають здебільшого завищену оцінку, то мікрометоди — занижену. Одна з суттєвих переваг мікрометодів полягає в тому, що вони дають змогу уникати ускладнень, пов'язаних з агрегованими показниками. Їх основним недоліком є певний суб'єктивізм та складність збирання інформації.

Різноманіття застосовуваних методів свідчить про відсутність єдиної найбільш точної методики кількісної оцінки параметрів тіньової економічної діяльності, придатної для різних країн і тимчасових періодів.

Різні методи дають неоднакову оцінку тіньової економіки, як правило, прямі методи – занижену, а непрямі методи, методи прихованих змінних, м'якого моделювання, структурний метод – завищену. Кожен із методів має свої переваги і недоліки, свої області застосування.

Використання різних методів при оцінці тіньової економіки в Україні також дає неоднакові результати. Отримання більш об'єктивної оцінки тіньової економічної діяльності можливо при її комплексній оцінці з використанням різних методів, при побудові економетричних моделей, що включають сукупність різноманітних факторів.

При більш детальному аналізі обсягу тіньової економіки – усі методи, з використанням яких здійснюється оцінка рівня тіньової економіки, показали зменшення, порівняно з 2017 роком.

За розрахунками Мінекономрозвитку рівень тіньової економіки у 2018 році склав 30% від обсягу офіційного ВВП, що на 2 в.п.1 менше за показник 2017 року і є найнижчим рівнем, починаючи з 2009 року.

Найбільш тінізованими секторами економіки є Роздрібна торгівля та Будівництво, хоча, на відміну від інших секторів, саме тут у 2018 р. відбулося зниження рівня тіньової економіки у порівнянні з 2017 р. Зазвичай масштаби тіньової економіки у цих секторах перевищують 50%

5. В зарубіжних країнах багато уваги приділяється зниженню рівня тінізації фінансових потоків та корумпованості. З огляду на прагнення України наблизитись до європейських стандартів, важливою є імплементація досвіду країн Європейського союзу не лише у політичній сфері, але й економічній.

Австрія – країна з низьким рівнем тіньової економіки. Головним напрямом боротьби з корупцією в країні було впровадження заходів по запобіганню корупції серед державних службовців. Для цього австрійським держслужбовцям заборонено приймати подарунки, спрямовані на те, щоб викликати прихильність чи отримати певну користь, які службовець може надати в силу своїх повноважень.

Інтерес в досвіді Бельгії представляють заходи щодо запобігання тінізації коштів серед членів партій. Згідно Закону вибори партіям заборонено фінансувати за рахунок фізичних осіб чи організацій. Весь виборчий процес повинен бути профінансований лише за рахунок власних коштів.

Законодавство Німеччини суттєво обмежує можливості державних службовців до ведення тіньової та корупційної діяльності. Для них передбачена повна особиста відповідальність за порушення правомірності дій та службових обов'язків.

Результати дослідження боротьби з корупцією у вищезазначених країнах дають нам можливість узагальнити досвід, характерний для конкретних країн у протидії корупції і виокремити та узагальнити індивідуальні та спільні заходи по боротьбі з тіньовою економікою, притаманні цим країнам.

6. Підсумовуючи варто зазначити, що завдання протидії тінізації економіки України особливо гостро постає за умов сучасних геополітичних викликів, євроінтеграційних процесів.

Протидія тінізації економіки України вимагає проведення різноманітних досліджень, розробки комплексної стратегії протидії у співпраці із зарубіжними партнерами, насамперед з метою використання їх позитивного досвіду у боротьбі з цим загрозливим для національної безпеки явищем.

Для підвищення темпів розвитку економіки України та сприяння легалізації тіньового сектору економіки :

- створити середовище для розвитку бізнесу;
- провести моніторинг офшорних зон;
- переглянути та вдосконалити податкову систему
- створити і впровадити прозору систему податкових пільг;
- оптимізувати адміністрування податків;
- розробити механізми притягнення до юридичної відповідальності недобросовісних платників;
- подолати нелегальний ринок праці;
- удосконалити соціальне страхування і знизити фіскальне навантаження на фонд оплати праці ;
- забезпечити адекватну оплату праці;
- підвищити обізнаність громадськості, забезпечити її вплив на рішення влади;
- забезпечити державну підтримку інноваційних та інвестиційних проектів у реальному секторі економіки;
- зміцнити систему органів державної влади;
- застосувати суворі міри покарання за корупцію і рейдерство;
- мінімізувати державне регулювання різних сфер життя;
- забезпечити прозорість реального сектору економіки.

Отже, тіньова економіка існує в будь-яких економічних системах з державною формою організації суспільного життя, але в різних системах вона має свою специфіку.

Мабуть ці заходи не знищать назавжди тіньовий сектор, але за допомогою застосування фінансових важелів, та сприянню влади и бажанню населення

можливо мінімізувати його відсоток. Адже всі ці речі дуже істотно впливають на життя звичайних людей.

Врешті-решт, дешевше та швидше регулювати (або формалізувати) бізнес-діяльність, аніж «карати, знищувати та реконструювати» велику кількість компаній, що може сповільнити економіку країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1) Економічна енциклопедія: у трьох томах. Т. 3 / Редкол. С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. Київ: Видавничий центр «Академія», 2002. 952 с.
- 2) Економічна безпека: навч. посіб. / за ред. З. С. Варналія. Київ: Знання, 2009. 647 с
- 3) Тіньова економіка: сутність, особливості та шляхи легалізації : монографія / за ред. З.С. Варналія. – К. : Вид-во НІСД, 2006. – 576 с.
- 4) Турчинов О.В. Тіньова економіка: теоретичні основи дослідження. – К. : Вид-во АртЕк, 1995. – 300 с.
- 5) Шарікова О.В. Економічні наслідки тінізації економічної системи // Економіка. Фінанси. Право. – 2009. – № 1. – С. 3-6
- 6) Б.О. Ганжа/ Економічна сутність тіньової економіки та теоретичні основи визначення її структури/ // (Електрон. Ресурс) – Режим доступу: http://irbisbuv.gov.ua/cgi-bin/opac/search.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/frvu%5F2016%5F2%5F9%2Epdf // 2016
- 7) Офіційний сайт Розрахункового центру з обслуговування договорів на фінансових ринках України (Електрон.ресур) – Режим доступу: <http://www.ausd.com.ua>
- 8) Національна економіка: навч. посіб. / кол. авт.: Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, Т. М. Камінська та ін. за заг. ред. Л.С. Шевченко. – Х.: Нац. ун-т «Юрид. акад. України», 2011. – 182 с.
- 9) Іонін, Є. Є. Фінансові важелі детінізації економіки [Текст] / Євген Євгенович Іонін // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2015. – Том 20. – С. 145-150.

- 10) Пессель М.А. Финансово-кредитный механизм интенсификации общественного производства / М.А. Пессель. – М.: Финансы, 1977.
- 11) Базилевич В. Д. Державні фінанси: навч. посіб. / В. Д. Базилевич, Л. О. Баластрик; за заг. ред. В. Д. Базилевича. — К.: Атіка, 2002. — 368 с.
- 12) Шарль Бланкарт Державні фінанси в умовах демократії. Вступ до фінансової науки / Шарль Бланкарт: за наук. ред. та перед. В.М. Федосова; пер. з нім. С.І. Терещенко, О.О. Терещенка. – К.: Либідь, 2000. – 653 с
- 13) Крупка М. І. Фінансовий механізм реформування державної власності / М.І. Крупка // Фінанси України. – 2002. – № 3. – С. 70–81.
- 14) Турчинов А. Теневая опухоль государственного бюджета / А. Турчинов // Голос Украины. – 1998. – № 175. – С. 3
- 15) Корягина Т. Теневая экономика в СССР / Т. Корягина // Вопр. экономики. – 1990. – № 3. – С. 3 – 111
- 16) Задорожний Г. В. Економічна безпека і тіньова економіка / Задорожний Г. В., Іващенко П. О., Тютюнникова С. В. – Харків : ХІБМ, 1999. – 208 с.
- 17) Зверяков М. І. Про зміну моделі економічного розвитку / М. І. Зверяков // Економіка України. - 2015. - № 6. - С. 41-49.
- 18) Николайчук О. Наши их глазами / О. Николайчук // Бизнес. – 1999. – № 12. – С. 56
- 19) Рижиков В. С. Економічна культура: історичний аспект, аналіз та перспективи розвитку в умовах становлення економічних відносин ринкового типу / В. С. Рижиков // Акт. пробл. економіки. – 2015. – № 1(163). – С. 52 – 59
- 20) Портал Новин «Економічна Правда» - [Електрон.ресур] – Режим доступу - <https://www.epravda.com.ua/publications/2019/10/1/652130/>
- 21) Проблеми детінізації економіки України в сфері оподаткування: шляхи вирішення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.legalactivity.com.ua;>
- 22) Варналій З.С. Детінізація економіки як чинник забезпечення національної безпеки України / З.С. Варналій // Науковий вісник. – Львів, 2009.

– Вип.1 – С. 3-20;

23) Предборський В. А. Детінізація економіки в контексті трансформаційних процесів. Питання теорії та методології: [монографія] / В. А. Предборський – К.: Кондор, 2005. – 614 с

24) Шулькевич В.В. Проблеми детінізації економіки України в сфері оподаткування / Шулькевич В.В., Хринюк О.С. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://probl-economy.kpi.ua/pdf/2012-40.pdf1>;

25) Будаговська С. Мікроекономіка і макроекономіка. Підручник у 2-х частинах / С. Будаговська, О. Кілієвич — К.: Вид-во "Основи", 1998. — 518 с.;

26) Малярчук А. Зарубіжний досвід формування місцевих бюджетів / А. Малярчук // Вісник ТАНГ. – 2005. - № 1. – С. 23-27

27) Тулай О. Зарубіжний досвід функціонування місцевих бюджетів та можливість його імплементації у вітчизняну практику [Електронний ресурс] / О. Тулай. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/35284/28-Tulay.pdf?sequence=1>.

28) Звіт Європейського Парламенту «Меры по предотвращению коррупции в государствах-членах ЕС» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.europarl.europa.eu/workingpapers/juri/101/default_de.htm

29) Canadian Payments Act R.S.C., 1985, с. С-21 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/C-21>.

30) Europäisches Parlament Generaldirektion Wissenschaft Arbeitspapier Maßnahmen zur bekämpfung der Korruption in den Mitgliedstaaten der EU Reihe Rechtsfragen JURI 101 DE 03-1998 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.europarl.europa.eu/workingpapers/juri/101/default_de.htm

31) Gutmann P. The Subterranean Economy, Redux / Gutmann P. // The Economics of the Shadow Economy. - Heidelberg, 1985.

32) Задворних С.С. Етапи вдосконалення механізму боротьби з відмиванням «брудних грошей» в Україні / С.С. Задворних // Молодий вчений. – 2015. – №2. Частина 2. – С. 76-80.

33) Тенденції тіньової економіки в Україні у 2018 році - [Електронний

ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki?kumioccvqxbmfkbc?skuvhvhomwjzpojz?rihojjisiqgdgtmp?occvhyuotdnkskbj?lnhvomwsixlwjcln?uvqnhmyuotmfrpeg?nriotmfrgmywsrgd?gtmyufkegdxufbjj?rzpcesriotmfihoa>

34) «Безналичные расчеты: НБУ подвел итоги полугодия» - Періодичне видання «Ліга Фінансів», [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://finance.liga.net/ekonomika/novosti/beznalichnye-raschety-nbu-podvel-itogi-polugodiya>

35) Антіпов В.І. Тіньова економіка та економічна злочинність: світові тенденції, українські реалії та правові засоби контролю (теоретикометодологічне узагальнення) / В.І. Антіпов. – Вінниця: ДП ДКФ, 2006. – 1040 с.

36) Жалило Я. Теневая экономика – и бремя, и спасение / Я. Жалило // Фондовый рынок. – 1999. – № 20 – С. 12–15.

37) Іонін Є.Є. Фінансові важелі детінізації економіки / Є.Є. Іонін // Збірник наукових праць «Економічний аналіз». Том 20, – Тернопіль: „Економічна думка”, 2015, С. 145-150.

38) Конституція України (Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.). – К.: Видавництво —Право, 1996. – 38 с.

39) Користін О. Е. До питання про ухилення від сплати податків / О.Е. Користін // Фінанси України. – 1997. – № 4. – С. 34–39.

40) Фрадинський О. А. Макроекономічна характеристика тіньової економічної діяльності / О.А. Фрадинський // Наука молода: Збірник наукових праць Ради молодих учених Тернопільської академії народного господарства. – Тернопіль, 2004. – № 2. – С. 128 – 132

41) Франчук В.І. Аналіз методів оцінювання та виявлення тіньової економіки / В.І. Франчук, Ю.І. Кіржецький // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2009. -№1.

42) Невмержицький Є. В. Корупція в Україні: причини, наслідки, механізми протидії: монографія / Є. В. Невмержицький. – К.: КНТ, 2008. – 368 с.

43) Звіт Державної Фіскальної Служби України за 2018 рік// 2018р// Державна Фіскальна Служба – [Електронний ресурс] - Режим доступу: - <http://sfs.gov.ua/data/files/240396.pdf>

44) О.П. Даченко / Зарубіжний досвід щодо державних механізмів детінізації економіки країн ЄС//Державне управління №3 2017 рік// [Електронний ресурс] - Режим доступу: - http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/3_2017/12.pdf

45) Бурбело О.А. (Олег Анатолійович) Детінізація економіки: (організаційно-правові проблеми): монографія / О.А. Бурбело, М.М. Калашніков. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2008. 191с.

46) Мазур І.І. Детінізація економіки в трансформаційних суспільствах: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук / Ірина Іванівна Мазур. 40 с.

47) Мазур І.І. Детінізація економіки України: теорія та практика : Монографія / Київ. нац. ун-т ім. Т. ШевченкаК., 2006, 239 с.

48) . Предборський В.А. Детінізація економіки у контексті трансформаційних процесів. Питання теорії та методології : Монографія К.: Кондор, 2005, 613 с.

49) Ванькович Ю. М. Визначення сутності тіньової економіки / Ю. М. Ванькович // Вісник нац. ун-та «Львівська політехніка». — 2009. — № 657. — С. 450—456.

50) Фрадинський О. А. Тіньова економіка: сутність, складові елементи, причини та закономірності розвитку / О. А. Фрадинський // Науковий вісник ВДУ ім. Л. Українки. Економічні науки. — 2002. — № 2.

51) Кутузов М. Р. Тіньова економіка: виникнення, трансформація, способи впливу / М. Р. Кутузов // Науковий вісник Волинського національного

університету імені Лесі Українки : Економічні науки : наук. журн. — 2004. — № 5. — С. 175—180.

52) Базилінська О. Я. Макроекономіка : навч. посіб. / О. Я. Базилінська. — К. : Центр навчальної літератури, 2005. — 442 с.

53) Носова О. В. Національна економіка : навч. посіб. О. В. Носова. — 2013.—[Електронний ресурс] / Режим доступу : http://pidruchniki.ws/1319042053126/ekonomika/natsionalna_ekonomika_-_posova_ov

54) Дослідження природи неформальної економіки та тіньових практик на пост-радянському просторі - Київський міжнародний інститут соціології – 2019р.- [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=897&page=1>

55) Методи оцінки тіньової економіки України - Семібратова Я. Г. , Іванченко Г. Ф. - Міжнародні економічні відносини та світове господарство-2016 .- [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/6_3_2016ua/8.pdf

56) Середня зарплата в Україні – Видання « УНІАН» - 2019.- [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.unian.ua/economics/finance/10541199-serednya-zarplata-v-ukrajini-u-dolarah-dosyagla-rivnya-2013-roku-infografika.html>

57) Фінансовий механізм та його структура – Навчальні матеріали онлайн - [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://pidruchniki.com/1151040964440/finans/finansoviy_mehanizm_yogo_struktur_a

58) Тіньова кладова національної економіки - Національна економіка- [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://pidruchniki.com/1319042053126/ekonomika/natsionalna_ekonomika